

КОАЛИЦИЈА ЗА РЕКОМ

ИЗМЕНИ НА СТАТУТОТ

**НА РЕГИОНАЛНАТА КОМИСИЈА ЗА
УТВРДУВАЊЕ НА ФАКТИТЕ ЗА ВОЕНИТЕ
ЗЛОСТОРСТВА И ЗА ДРУГИТЕ ТЕШКИ
КРШЕЊА НА ЧОВЕКОВИТЕ ПРАВА НА
ТЕРИТОРИЈАТА НА НЕКОГАШНА СФРЈ**

**врз основа на предлозите на претставниците на
претседателите/Претседателствата во врска со РЕКОМ**

28 октомври 2014 година

македонски

Содржина

<i>Преамбула</i>	4
<i>I ДЕЛ – ЗНАЧЕЊЕ НА ПОИМИТЕ ВО ОВОЈ СТАТУТ</i>	5
Член 1 – Значење на поимите во овој Статут.....	5
<i>II ДЕЛ – ОПШТИ ОДРЕДБИ</i>	8
Член 2 – Дефиниција.....	8
Член 3 – Ознаки.....	8
Член 4 – Седиште и Извршен секретаријат.....	9
Член 5 – Правен статус.....	9
Член 6 – Период на дејствување.....	9
Член 7 – Застапување и претставување.....	9
Член 8 – Употреба на јазици.....	10
Член 9 – Право на давање придонес во работата на Комисијата	10
Член 10 – Принципи на дејствување на Комисијата	10
<i>III ДЕЛ – ОБВРСКА ЗА СОРАБОТКА СО КОМИСИЈАТА</i>	11
Член 11 – Обврска на договорната страна за соработка со Комисијата.....	11
Член 12 – Соработка на Комисијата со други држави и со меѓународни организации.....	12
<i>IV ДЕЛ – ЦЕЛИ И ЗАДАЧИ НА КОМИСИЈАТА</i>	12
Член 13 – Цели	12
Член 14 – Задачи	13
<i>V ДЕЛ – НАДЛЕЖНОСТ НА КОМИСИЈАТА</i>	14
Член 15 – Период и област на истражување.....	14
Член 16 – Кршење на правата во надлежност на Комисијата.....	15
<i>VI ДЕЛ – ОВЛАСТУВАЊА НА КОМИСИЈАТА</i>	15
Член 17 – Земање изјави.....	15
Член 18 – Собирање документација	17
Член 19 – Теренски истражувања и посети.....	18
Член 20 – Јавни слушања на жртви и на други лица.....	18
Член 21 – Одржување тематски сесии.....	19
Член 22 – Правилници на Комисијата.....	19
<i>VII ДЕЛ – ИЗБОР НА ЧЛЕНОВИ И ЧЛЕНКИ НА КОМИСИЈАТА</i>	20
Член 23 – Состав на Комисијата.....	20
Член 24 – Критериуми за избор на членови и членки.....	20
Член 25 – Идентичност на постапката за избор на членови и членки.....	21
Член 26 – Кандидирање на членови и членки.....	21
Член 27 – Состав и избор на избирачките одбори.....	22

Член 28 – Избор на кандидати/ки за членство во Комисијата од страна на избирачките одбори.....	24
Член 29 – Избор на членови и членки на Комисијата од страна на претседателите/претседателството на договорните страни.....	25
Член 30 – Конститутивна седница.....	25
Член 31 – Избор на претседавачот/ката и усвојување на Деловникот.....	26
Член 32 – Кворум и одлучување.....	26
Член 33 – Престанување на мандатот на членот/ката	27
Член 34 – Привремено изземање од должноста член/ка-предлог на Коалицијата за РЕКОМ, избришано	28

VIII ДЕЛ – ПРАВА И ОБВРСКИ НА ЧЛЕНОВИТЕ/КИТЕ И ВРАБОТЕНИТЕ

ВО КОМИСИЈАТА.....	28
Член 34 – Совесност, независност и непристрасност	28
Член 35 – Привилегии и имунитет	29
Член 36 – Заштита на изворите и на доверливите податоци	30
Член 37 – Статус на членовите и членките на Комисијата и на вработените во Комисијата.....	30

IX ДЕЛ – СТРУКТУРА НА КОМИСИЈАТА.....

Член 38 – Извршен секретаријат и тематски оддели	30
Член 39 – Канцеларии на Комисијата во договорните страни.....	31
Член 40 – Архив	31

X ДЕЛ – ФИНАНСИРАЊЕ НА КОМИСИЈАТА.....

Член 41 – Финансирање	32
Член 42 – Финансиско известување	33

XI ДЕЛ – ЗАВРШЕН ИЗВЕШТАЈ НА КОМИСИЈАТА.....

Член 43 – Изработка и објавување на Завршниот извештај.....	34
Член 44 – Содржина на Завршниот извештај.....	34
Член 45 – Наоди за воени злосторства и за тешки кршења на човековите права.....	35
Член 46 – Обврска на парламентите и на владите да го разгледаат Завршниот извештај.....	36

XII ДЕЛ – РАЗНО.....

Член 48 – Казнени одредби.....	37
Член 49 – Улогата на Комисијата во кривичното процесирање- предлог на Коалицијата за РЕКОМ, избришано.....	38

XII ДЕЛ – ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ.....

Член 47 – Престанување на работата на Комисијата.....	38
Член 48 – Стапување во сила на Статутот	39
Член 49 – Подготовки за основање на Комисијата– нов член, пратеници за РЕКОМ.....	39

Преамбула

Договорните страни,

Согледувајќи дека судењата пред Меѓународниот кривичен суд за поранешна Југославија и пред домашните судови, иако многу придонесуваат за казнување на сторителите на злосторства, не ја задоволуваат во полна мера потребата на жртвите за правда, ниту сами по себе може да создадат доволно добри услови за постигнување траен мир во регионот;

Изразувајќи сочувство кон недоволните жртви од сите народи на територијата од некогашна СФРЈ и спротивставувајќи се на злоупотребата на жртвите за политички цели и конкурирања во виктимизацијата;

Препознавајќи дека регионалната иницијатива, која го нагласува отворениот дијалог, истражувањето и анализата на фактите, е најдобар пат до сеопфатен историски запис за злосторствата што се направени во наведениот период, како и за улогата на националните елити, институциите и на поединците во трауматичните случувања;

Одлучни во најголема можна мера да помогнат да се утврди судбината на големиот број поединци кои сè уште се водат како исчезнати;

4

Одлучни заеднички да придонесуваат за прифаќање на фактите за воените злосторства и за тешките кршења на човековите права кон сите жртви, како и за враќање на довербата меѓу поединците, народите и државите во регионот;

Одлучни, почитувајќи ги етичките принципи, морално да ги осудат сите воени злосторства и нивните сторители, како и сите облици на кршења на човековите права;- нов став, пратеници за РЕКОМ.

Со цел да се зајакне демократијата, владеењето на правото и културата на почитување на човековите права,

Прогласуваат:

Основање на Регионална комисија за утврдување на фактите за воените злосторства и за другите тешки кршења на човековите права, извршени на територијата на бивша СФРЈ.

I ДЕЛ – ЗНАЧЕЊЕ НА ПОИМИТЕ ВО ОВОЈ СТАТУТ

Член 1

Значење на поимите во овој Статут

- „Борци“ се, во контекст на *меѓународниот* вооружен судир:
 - припадници на вооружените сили на една страна во судирот, како и припадници на милициските и на доброволните единици што влегуваат во составот на тие вооружени сили,
 - припадници на останатите милиции и останатите доброволни единици, подразбирајќи ги тука и организираните движења на отпорот, кои ѝ припаѓаат на една од страните во судирот и кои дејствуваат надвор од или во рамките на својата сопствена територија, дури и да е таа територија окупирана, под услов тие милиции или доброволни единици, подразбирајќи ги тука и овие организирани движења на отпорот, да ги исполнуваат следните услови:
 - а) да имаат на чело лице одговорно за своите потчинети;
 - б) да имаат одреден знак за разликување кој може да се уочи од растојание;
 - в) отворено да носат оружје;
 - г) при своите дејства да се придржуваат кон законите и обичаите на војувањето;
 - припадници на редовните вооружени сили кои изјавуваат дека ѝ припаѓаат на една влада или власт која не е признаена од страна на силата под чија власт се наоѓаат;
 - население на неокупирана територија кое, при приближување на непријателот, доброволно се крева на оружје со цел да даде отпор на непријателската наезда, а кое немало време да се организира како редовна вооружена сила, ако тоа отворено носи оружје и ако ги почитува воените закони и обичаи (т.н. *levee en masse*)

Борци во *немеѓународните* вооружени судири се сметаат:

- припадници на вооружените сили на државата и

- припадници на дисидентски вооружени сили и други организирани вооружени групи кои, под одговорна команда, вршат контрола над определен дел од територијата што им овозможува да спроведуваат постојани и усогласени воени операции и ги спроведуваат одредбите на меѓународното хуманитарно право одредени со Дополнителниот протокол II со четирите Женевски конвенции;
- **„Цивили“** се сите лица кои не се борци;
- **„Член/членка на Комисијата“** е лице избрано од страна на претседателите на договорните страни, според постапката опишана во Дел VII од овој Статут;
- **„Комисија“** е Регионална комисија за утврдување на фактите за воените злосторства и за другите тешки кршења на човековите права на територијата на некогашна Социјалистичка Федеративна Република Југославија (скратен назив: РЕКОМ);
- **„Место на заточеништво“** е затворен или отворен простор во кој се наоѓа едно или повеќе лица лишени од слобода;

6

„Министер надлежен за човекови права“ е министер/ка за човекови и за малцински права во државите во кои такво министерство постои, а во другите држави се однесува на министер/ка за правда, односно министер/ка за заедници и за враќање; **- предлог на Коалицијата за РЕКОМ, избришано.**

- **„Исчезнато лице“** е уапсено, притворено, протерано или на кој било друг начин лице лишено од слобода од страна на државни органи или вооружени групи на кои активно им се спротивставувало (исчезнатото лице), односно од лица или од група лица што постапуваат по овластување, со поддршка или согласност од државни органи или вооружени сили, по што органите или лицата, односно групите што го лишиле лицето од слобода одбиваат да го признаат лишувањето од слобода или ја скриваат судбината на исчезнатото лице или местото на кое тоа се наоѓа, и/или лице што исчезнало во вооружен судир чии околности на исчезнување им се познати на надлежните државни тела или сè уште се испитуваат.
- **„Припадници на вооружените сили“** се припадници на регуларните вооружени сили на државата, т.е. групи и единици ставени под команда која е одговорна на државата;

- **„Војна или друг облик на вооружен судир“** подразбира употреба на вооружени сили меѓу државите или продолжено вооружено насилство меѓу власта и организирани вооружени групи, односно меѓу организирани вооружени групи внатре во една држава;
- **„Воено злосторство“**, под овој термин се подразбира значењето на терминот „воено злосторство“ според меѓународното хуманитарно право, геноцид и злосторства против човештвото, а опфаќа, но не се ограничува на следниве злосторства:
 - а. геноцид;
 - б. прогонство;
 - в. убиства;
 - г. поробување;
 - д. противправно затворање;
 - ѓ. мачење;
 - е. насилно исчезнување;
 - ж. депортирање и насилна промена на живеалиштето;
 - з. силување и други тешки облици на сексуална злоупотреба;
 - с. одземање и уништување на имот со големи размери;
 - и. земање заложници;
 - ј. уништување на верски и на културно-историски објекти;
 - к. користење на цивили или на воени заробеници како „живи штитови“.

7

(„Собраниско тело надлежно за човекови и за малцински права“ подразбира, зависно од називот во разни договорни страни, собраниски одбори или комисии надлежни за човекови права или за меѓунационални односи); **предлог на Коалицијата за РЕКОМ, избришано.**

- **„Социјалистичка Федеративна Република Југославија“** (во понатамошниот текст: **СФРЈ**) е држава што ја сочинуваа шест републики: Босна и Херцеговина, Црна Гора, Хрватска, Македонија, Словенија, Србија, и две автономни покраини, Косово и Војводина, која постоеше де факто од 29.11.1943 до распадот на федеративната заедница во 1991 година, која во меѓувреме го промени името неколкупати;
- **„Тешки кршења на човековите права“** вклучуваат: убиства, поробување, противправно затворање, мачење, насилно исчезнување; депортирање и насилно иселување на населението, систематска дискриминација и останатите кршења на човековите права предвидени со меѓународните пактови за човекови права и

други меѓународни договори за човекови права кои ги обврзуваат сите договорни страни, а за кои Комисијата проценила дека по своите особини и последици се карактеризираат како „тешки кршења на човековите права“;

- „**Сторител**“ е лице што е правосилно осудено како извршител, соизвршител или соучесник во извршувањето на воено злосторство или дела што претставуваат друго тешко кршење на човековите права;
- „**Жртви**“ се лица што индивидуално или колективно претрпеле штета, вклучувајќи физичка или психичка повреда, душевно страдање, економска загуба или значително ограничување на своите основни права преку постапки или недејствување што се сметаат за тешка повреда според меѓународноправно признаените човекови права, односно се сметаат за тешка повреда на меѓународното хуманитарно право. Терминот жртва исто така ги вклучува членовите од потесното семејство или лица што ги издржувала непосредната жртва, како и лица на кои им е нанесена штета во текот на интервенцијата чија цел била помош на жртвата или спречување на нови кршења.

II ДЕЛ – ОПШТИ ОДРЕДБИ

Член 2

Дефиниција

1. Регионалната комисија за утврдување на фактите за воените злосторства и другите тешки кршења на човековите права на територијата на бившата СФРЈ се основа со овој меѓународен договор. – измена, пратеници за РЕКОМ. (Регионалната комисија за утврдување на фактите за воените злосторства и за другите тешки кршења на човековите права на територијата на некогашна СФРЈ е меѓународна организација основана со овој правен акт.) - предлог на Коалицијата за РЕКОМ, избришано.
2. Скратениот назив е РЕКОМ.

Член 3

Ознаки

Комисијата одлучува за својот визуелен идентитет кој вклучува: знак, лого и печат.

Член 4

Седиште и Извршен секретаријат

1. Седиштето на Комисијата е во Сараево.
2. Поддршката за работа на членовите и членките на Комисијата ја обезбедува Извршниот секретаријат, во седиштето на Комисијата.

Член 5

Правен статут

1. Комисијата има правен субјективитет.
2. Комисијата ги усвојува буџетот, Деловникот и правилниците со кои се уредува организацијата и спроведувањето на нејзината работа, во согласност со овој Статут.
3. Комисијата ќе склучи договор со надлежните власти на Босна и Херцеговина за аранжманите на земјата-домаќин.

Член 6

Период на дејствување

9

1. Периодот на дејствување на Комисијата е три години.
2. Периодот на дејствување на Комисијата не го опфаќа периодот на подготовка, кој почнува од конститутивната седница и трае најдолго до шест месеци.
3. Доколку е тоа неопходно за остварување на нејзините задачи, Комисијата може да го продолжи периодот на дејствување под услов за тоа да има обезбедени финансиски средства. – измена, пратеници за РЕКОМ (Комисијата може да го продолжи периодот на дејствување најмногу до шест месеци) -предлог на Коалицијата за РЕКОМ, избришано.

Член 7

Застапување и претставување

1. Комисијата ја застапува и ја претставува претседавачот/ката на Комисијата.

2. Комисијата може да одлучи да ја претставува друг член или членка.

Член 8

Употреба на јазици

1. Во работата на Комисијата во рамноправна употреба се: албанскиот, босанскиот, црногорскиот, хрватскиот, македонскиот, словенечкиот и српскиот јазик, кирилското и латинското писмо и знаковниот јазик на глувите и наглувите лица во согласност со подрачјето од кое доаѓа лицето.
2. Употребата на јазикот и на писмото, Комисијата детаљно го регулира според Деловникот, со почитување на начелата за ефикасност и економичност.
3. Во комуникацијата со Комисијата секој има право да го користи својот јазик и писмо.
4. На јавните слушања, учесниците зборуваат на својот јазик.
5. Во канцелариите на договорните страни, во поглед на јазикот се применуваат прописите на државата во која се наоѓа канцеларијата.

10

Член 9

Право на давање придонес во работата на Комисијата

Секој има право, во согласност со Статутот, да даде придонес во работата на Комисијата, ако Комисијата смета дека тоа ќе придонесе за остварување на нејзините цели.

Член 10

Принципи на работа на Комисијата

Членовите/ките и персоналот на Комисијата се должни во својата работа да се раководат според следниве вредности и принципи:

- (а) почитување на човечкото достоинство;
- (б) независност и непристрасност;
- (в) посветеност на вистината;
- (г) еднаквост и почитување на човековите права и слободи;
- (д) одговорност, достапност и отвореност;
- (ѓ) внимателно истражување на фактите и правичност во процедурите;

- (е) интегритет, решителност и придржување кон највисоките стандарди на професионалната етика;
- (ж) посебна заштита на жртвите од сексуална злоупотреба и на лицата што биле малолетни во периодот што го опфаќа мандатот на Комисијата;
- (з) заштита на доверливоста.

III ДЕЛ – ОБВРСКА ЗА СОРАБОТКА СО КОМИСИЈАТА

Член 11

Обврска на договорната страна за соработка со Комисијата

1. Договорните страни создаваат услови за делотворно извршување на задачите на Комисијата во согласност со Статутот. ~~измена, пратеници за РЕКОМ~~ (Договорните страни се должни да соработуваат со Комисијата и да ѝ овозможат делотворно извршување на задачите во согласност со Статутот) ~~предлог на Коалицијата за РЕКОМ, избришано.~~
2. На барање од Комисијата, надлежните органи на власта во договорните страни, навремено ќе обезбедат пристап до податоците и документите, вклучувајќи ја можноста за земање изјави од претставници на државни институции и за спроведување на теренско истражување, освен ако со тоа би биле прекршени прописите на договорните страни за тајност на податоците.
3. Податоците или документите што укажуваат на извршување на воено злосторство, односно друго тешко кршење на човекови права, и/или на можни сторители, како и документи направени со цел да прикријат направено злосторство, односно кршење на човекови права, не се сметаат за тајна.
4. Во случај ако државата смета дека откривањето на определен податок или документ што го бара Комисијата би било спротивно на прописите за тајност на податоците, ќе се преземат сите разумни мерки со цел да се надмине спорната ситуација, со заедничко ангажирање на Комисијата и на државата. Овие мерки подразбираат, но не се ограничуваат на:

11

- (а) изјаснување на Комисијата за релевантноста на податокот или на документот што го бара и
- (б) договор за условите при откривање на податокот, вклучувајќи, меѓу другото, делумно откривање на содржината на документот, ограничување на објавувањето на податокот и примена на други мерки за заштита на доверливоста на податокот.

Член 12

Соработка на Комисијата со други држави и со меѓународни организации

Комисијата може да склучи договори за соработка со држави надвор од подрачјето од некогашна СФРЈ и со меѓународни организации.

IV ДЕЛ – ЦЕЛИ И ЗАДАЧИ НА КОМИСИЈАТА

Член 13

Цели

12

Комисијата ги има следниве цели:

(а) да ги утврди фактите за воените злосторства и за другите тешки кршења на човековите права извршени во периодот од 1 јануари 1991 до 31 декември 2001 година на територијата на бивша СФРЈ.- став на бошњачкиот член на Претседателството на БиХ во претходниот и во новиот мандат, на хрватскиот член на Претседателството на БиХ во претходниот мандат, на претседателите на Хрватска, Србија, Црна Гора и на претседателката на Косово.

(да ги утврди фактите за воените злосторства и за другите тешките кршења на човековите права, направени на подрачјето на некогашна СФРЈ во периодот од 1 јануари 1991 до 31 декември 2001 година, политичките и општествените околности што влијаеле на извршувањето на овие дела и последиците до кои дошло поради злосторствата и кршењата на правата;) - предлог на Коалицијата за РЕКОМ, избришано.

(б) да се признаат неправдите нанесени на жртвите, со цел да се изгради култура на солидарност и сочувство;

- (в) да придонесе во остварувањето на правата на жртвите;
- (г) да придонесе политичките елити и општествата во договорните страни да ги прифатат фактите за воените злосторства и за тешките кршења на човековите права;
- (д) да придонесе во расветлување на судбините на исчезнатите;
- (ѓ) да придонесе во спречување на повторувањето на воените злосторствата и на другите тешки кршења на човековите права.
- (е) да придонесе за унапредување на образовните програми во согласност со фактите за воените злосторства, за другите тешки кршења на човековите права и за жртвите кои ќе ги утврди Комисијата. –нов став, пратеници за РЕКОМ.

Член 14

Задачи

Комисијата ги има следните задачи:

- (а) да собира податоци за случаите на воени злосторства и на други тешки кршења на човековите права, да даде детален опис за нив, да ги прикаже обрасците за кршењата на правата и нивните последици;
- (б) да собере податоци за судбината на исчезнатите и да соработува со надлежните тела што во договорните страни работат на барање на исчезнатите;
- (в) да изработи попис на човечките загуби на:
- i. цивилите што го изгубиле својот живот или исчезнале во врска со војната или со некој друг облик на вооружен судир;
 - ii. борците што го изгубиле својот живот во врска со војната или со некој друг облик на вооружен судир;
- (г) да собере податоци за местата на заточеништво во врска со војната или за некои други облици на вооружен судир, за лицата што се противправно затворани, подложувани на мачење и на нечовечко постапување, како и да изработи за нив сеопфатен попис, со заштита на идентитетот онаму каде што е тоа потребно;

13

(д) да ги истражи политичките и општествените околности што имале клучен придонес за избувнувањето на војните или на други облици на вооружен судир, како и извршувањата на воени злосторства и на други тешки кршења на човековите права; - став на бошњачкиот член на Претседателството на БиХ во претходниот и во новиот мандат,

(да ги истражи политичките и општествените околности што имале клучен придонес за избувнувањето на војните или на други облици на вооружен судир, како и извршувањата на воени злосторства и на други тешки кршења на човековите права) -предлог на Коалицијата за РЕКОМ, избришано;

(ѓ) да одржи јавни слушања на жртви и на други лица за воените злосторства и за други тешки кршења на човековите права;

(е) да препорача мерки што се однесуваат на спречување на повторување на кршењата на човековите права и на репарации за жртвите и

(ж) да го изработи, објави и да го претстави Завршниот извештај на начин што ќе овозможи извештајот да стигни до што е можно поширок круг луѓе во државите на подрачјето на некогашна СФРЈ.

V ДЕЛ – НАДЛЕЖНОСТ НА КОМИСИЈАТА

Член 15

Период и подрачје на истражување

Комисија

ги утврдува фактите за воените злосторства и за другите тешки кршења на човековите права извршени во периодот од 1 јануари 1991 до 31 декември 2001 на бивша СФРЈ; став на хрватскиот член на Претседателството на БиХ во претходниот мандат, на претседателите на Хрватска, Србија, Црна Гора и на претседателката на Косово. ги истражува политичките и општествените околности кои имале решавачко влијание врз избивањето на војните или другите облици на вооружен судир- став на бошњачкиот член на Претседателството на БиХ во претходниот и во новиот мандат, (Комисијата ги утврдува фактите за воените злосторства и за другите тешките кршења на човековите права извршени во периодот од 1 јануари 1991 до 31 декември 2001 година во државите на просторот на некогашна СФРЈ и ги истражува

политичките и општествените околности што имале клучен придонес за избувнувањето на војни или на други облици на вооружен судир, како и извршувањата на воени злосторства и на други тешки кршења на човековите права и последиците од злосторствата и кршењата на човековите права што се случувале и во периодот по 2001 година.)-предлог на Коалицијата за РЕКОМ, избришано.

Член 16

Кршење на правата во надлежност на Комисијата

Комисијата ги утврдува фактите во врска со тешките кршења на меѓународното хуманитарно право и другите тешки кршења на човековите права наведени во член 1 од Статутот, при што тие злосторства и кршења го опфаќаат, но не се ограничуваат на, следното: геноцид, прогон, убиства, заробување, противправно затворање, мачење, присилно исчезнување, депортирање и присилно преместување на населението, силување и други тешки облици на сексуална злоупотреба, одземање и уништување на имот со големи размери, земање заложници, уништување на верски и на културно-историски објекти, користење цивили и воени заробеници како „живи штитови“ и систематска дискриминација.

15

VI ДЕЛ – ОВЛАСТУВАЊА НА КОМИСИЈАТА

Член 17

Земање изјави

1. Комисијата зема изјави за воени злосторства и за други тешки кршења на човековите права, во нејзина надлежност, од жртви, сведоци, претставници на институции и од сторители.

(Комисијата настојува да обезбеди доброволно давање на изјава, со задржување на овластувањата од став 8 од овој член)-предлог на Коалицијата за РЕКОМ, избришано.

(Жртвите даваат изјава за своите страдања или за страдањата на членовите од семејството само доброволно.) - предлог на Коалицијата за РЕКОМ, избришано.

2. Во случај лицето да одбие да ѝ даде изјава на Комисијата, повикувајќи се на законската должност за чување на тајноста на податоците, се применуваат одредбите од Член 11, ставови 3 и 4, од овој Статут.

3. Сведоците имаат право да одбијат да дадат одговор на одделни прашања и да бидат ослободени од должноста за сведочење во согласност со законите за кривична постапка во договорните страни. –измена, пратеници за РЕКОМ (Одредбите од законите за кривичната постапка во договорните страни се применуваат во правото за одбивање да се даде одговор на одделни прашања и за ослободување од должноста за сведочење и за други прашања во врска со испрашувањето на лица кои не се уредени со Статутот на Комисијата.) - предлог на Коалицијата за РЕКОМ, избришано.
4. На барање од лицето што дава изјава, Комисијата може да овозможи давање изјава со заштита на идентитетот.

(Комисијата повикува лице според став 1 на начинот предвиден според правилата за повикување сведок од законот за кривичната постапка на договорната страна. Комисијата може со договорните страни да склучи посебни договори за соработка во врска со начинот за повикување.) - предлог на Коалицијата за РЕКОМ, избришано.

(Ако го смета тоа за целисходно, Комисијата може да поднесе кривична пријава пред локалното надлежно обвинителство заради обезбедување присуство на лицето, односно заради изрекување казна за одбивање на лицето да даде изјава, во согласност со законот за кривичната постапка на државата во која лицето живее, односно престојува.) -предлог на Коалицијата за РЕКОМ, избришано.

5. Во текот и за време на давањето изјава, Комисијата, според потребите, им обезбедува психофизичка поддршка на жртвите и на сведоците.
6. Комисијата зема изјави:
- (а) во местото на живеење или престојување на лицето што дава изјава;
 - (б) во канцелариите на Комисијата;
 - (в) во дипломатско-конзуларните претставништва на договорните страни, доколку изјавата се зема во трети земји;
 - (г) на територија на трети земји, ако тоа не е спротивно со законските одредби на тие земји, во случаите кога жртвите, сведоците и останатите лица не можат да дадат изјава во конзулатите или во амбасадите на договорните страни.

Член 18

Собирање документација

1. Комисијата собира релевантна документација и други материјали, вклучувајќи:
 - (а) документација од владите, парламентите, претседателствата, од локалните и територијалните самоуправи, од јавните и приватните претпријатија, од војските, полициите и разузнавачите служби;
 - (б) судски пресуди, транскрипции, судски и обвинителни списи на Меѓународниот кривичен суд за бивша Југославија, интернационализирани и национални судови и обвинителства во договорните страни, како и од други судови што воде постапки за воени злосторства извршени на територијата на бивша СФРЈ; -измена, пратеници за РЕКОМ.(судски пресуди, транскрипции, судски и обвинителни списи од Меѓународниот кривичен суд за поранешна Југославија, од националните судови и обвинителства во договорните страни и од други судови што воде постапки за воени злосторства извршени на територијата на некогашна СФРЈ);- предлог на Коалицијата за РЕКОМ, избришано.
 - (в) архивска граѓа од друго потекло;
 - (г) написи во дневните весници, телевизиски и радиоснимки;
 - (д) пишани мислења на експерти и претставници на институции и организации, подготвени на барање од Комисијата или по иницијатива на самите автори.
2. Државните органи, други правни лица и граѓани на договорните страни, должни се, на барање од Комисијата, навремено да ги достават на увид сите документи и други материјали што би можеле да бидат од значење за остварување на нејзините цели.
3. При упатувањето на барање за доставување на документите или на други материјали, Комисијата настојува што попрецизно да го одреди видот на податокот што бараниот материјал треба да го содржи.
4. Во случај лицето или државниот орган да одбие да ја достави на увид документацијата до Комисијата, повикувајќи се на законската должност за чување на тајноста на податоците, се применуваат одредбите од Член 11, ставови 3 и 4 од овој Статут.

Член 19

Теренски истражувања и посети

Комисијата ги утврдува релевантните факти со одење на локациите на злосторствата, местата на заточеништво, масовните гробници и сите други локации кои се од интерес за утврдување на фактите за воените злосторства и за другите тешки кршења на човековите права со согласност на договорните страни.—измена, пратеници за РЕКОМ.

(Комисијата може да склучува меморандуми за разбирање со надлежните државни органи за посетата на наведените локации.)— предлог на Коалицијата за РЕКОМ, избришано.

(Комисијата може да ги посетува локациите на злосторствата и на масовните гробници, заради изразување почит кон жртвите.)— предлог на Коалицијата за РЕКОМ, избришано.

Член 20

Јавни слушања на жртви и на други лица

18

1. Комисијата одржува јавни слушања на кои жртвите зборуваат за своите страдања и за страдањата на нивни блиски лица.
2. Јавните слушања ги опфаќаат и сторителите на дела кои имаат карактер на воено злосторство или на друго тешко кршење на човековото право, сведоци, како и лица што им помагале на жртвите.
3. Давањето изјави на јавното слушање е доброволно.
4. За време на, во текот на и по јавните слушања, Комисијата може да примени мерки за заштита на идентитетот, посебни мерки за заштита на психичкиот и физичкиот интегритет, како и мерки на психосоцијална поддршка.
5. Електронските медиуми во државна власт, односно јавните сервиси на просторот на договорните страни, ги емитуваат јавните слушања, директно или со снимка. Начинот на пренесување на јавните слушања се регулира со договор меѓу Комисијата и јавните сервиси. Комерцијалните електронски медиуми имаат право да ги пренесуваат јавните слушања под исти услови и по правилата кои важат за медиумите во државна сопственост, односно јавните сервиси.

6. Јавните слушања може да се одржуваат на разни локации.

Член 21

Одржување тематски сесии

1. Комисијата може да одржи јавни сесии за дејствувањето на државните институции, политичките организации, на културните и научните установи, на црквите и верските заедници и на медиумите, пред и во текот на војната или (во текот на) друг облик на вооружен судир, а во однос на извршувањето воени злосторства и други тешки кршења на човековите права.
2. Ако уредно повиканото лице не одговори на повикот на Комисијата или одбие да даде изјава, Комисијата за тоа ќе ја запознае јавноста и во извештајот ќе констатира одбивање на учество на тематска сесија. ~~измена, пратеници за РЕКОМ~~ (Учеството на тематските сесии е задолжително. Ако уредно повиканото лице, без оправдани причини, не одговори на повикот од Комисијата за учество на тематската сесија или се појави и одбива да даде изјава, се применува Член 17, став 8 од Статутот) ~~предлог на Коалицијата за РЕКОМ, избришано.~~
3. Електронските медиуми во државна сопственост, односно јавните сервиси, на териториите на договорните страни, ги емитуваат тематските сесии на Комисијата, директно или со снимка. Начинот на пренос се регулира со договор меѓу Комисијата и јавните сервиси. Комерцијалните електронски медиуми имаат право да ги пренесуваат тематските сесии под исти услови и според правилата што важат за медиумите во државна сопственост.
4. Тематските сесии може да се одржуваат на разни локации.

19

Член 22

Правилници на Комисијата

Комисијата донесува посебни правилници ~~во текот на подготвителната фаза и во текот на дејствувањето~~ ~~измена, пратеници за РЕКОМ.~~ со кои го регулира единственото (методологија ~~предлог на Коалицијата за РЕКОМ, избришано.~~) постапување при: ~~измена, пратеници за РЕКОМ.~~

- (а) земање изјави;

- (б) собирање документација;
- (в) одржување на (измена, пратеници за РЕКОМ) на постапките за јавни слушања;
- (г) одржување (измена, пратеници за РЕКОМ) на тематските сесии;
- (д) изработка на попис на човечки загуби;
- (ѓ) обезбедување на психосоцијална поддршка на жртвите и
- (а) други прашања од значење за работата на Комисијата.

VII ДЕЛ – ИЗБОР НА ЧЛЕНОВИ И ЧЛЕНКИ НА КОМИСИЈАТА

Член 23

Состав на Комисијата

20

Комисијата е составена од дваесет членови и членки, при што:

- (а) во Босна и Херцеговина се избираат пет членови/членки;
- (б) во Хрватска, Србија и во Косово се избираат три членови/членки;
- (в) во Црна Гора, Македонија и во Словенија се избираат два члена/членки.

Член 24

Критериуми за избор на членови и членки

1. Член/членка на Комисијата е:

- (а) државјанин/државјанка на договорната страна;
- (б) лице со високи морални квалитети, од интегритет и углед, посветено на толерантен дијалог и на конструктивно решавање на несогласувањата, кое може да ужива доверба во сите договорни страни
- (с) лице кое има стручно знаење со кое директно ќе придонесе за остварувањето на задачите на Комисијата; - нов став, пратеници за РЕКОМ.

и

(в) лице психофизички способно за ефикасно и континуирано извршување на должноста член/членка на Комисијата.

(Во договорните страни се избира најмалку една жена, односно најмалку еден маж, за член/членка на Комисијата.) -предлог на Коалицијата за РЕКОМ, избришано.

(Во договорните страни во текот на изборот на членовите и членките на Комисијата ќе се настојува да се обезбеди етнички репрезентативен состав на Комисијата, така што, освен припадник/припадничка од најмногубројната етничка заедница, треба да се настојува да се избере и еден/една или повеќе припадници/припаднички од друга етничка заедница, односно од другите етнички заедници во таа договорна страна) -предлог на Коалицијата за РЕКОМ, избришано..

2. Член/членка на Комисијата не може да биде лице:

(а) кое извршувало истакната политичка функција. -измена, пратеници за РЕКОМ, (во последните две години пред распишување на конкурсот за избор на членови/членки на Комисијата или во период што ја опфаќа надлежноста на Комисијата) -предлог на Коалицијата за РЕКОМ, избришано.);

(б) за кое постои сериозно сомневање дека е одговорно за кршење на човекови права и на меѓународното хуманитарно право, или дека поддржувало, помагало или поттикнувало извршување на такви дела, или придонело за неказнување на тие дела, или е во блиска поврзаност со лице што е осудено, обвинето или е под истрага за такво дело.

21

Член 25

Идентичност на постапката за избор на членови и членки

Во секоја договорна страна членовите и членките на Комисијата се избираат според идентична постапка пропишана со овој Статут.

Член 26

Кандидирање на членови и членки

1. Здруженија на граѓани, образовни институции, научни институции, или 30 граѓани од договорната страна можат да предложат кандидат/кандидатка за член на Комисијата кој се избира во таа договорна страна, со согласност на

кандидатот/кандидатката. – измена, пратеници за РЕКОМ. (Здруженија на граѓани, образовни институции, научни институции, верски заедници, синдикати или 30 граѓани од договорната страна, може да предложат кандидат/кандидатка за член/членка на Комисијата кој/која се избира во таа договорна страна, во согласност на кандидатот/кандидатката.) – предлог на Коалицијата за РЕКОМ, избришано.

2. Постапката на кандидирање и примарната селекција на кандидатот/кандидатката во договорната страна ја спроведува избирачки одбор.

Член 27

Состав и избор на избирачките одбори

1. Избирачкиот одбор во секоја држава е составен од седум членови, кои мораат да ги исполнуваат критериумите кои важат за избор на член/членка на Комисијата, освен забраната за извршување на истакната политичка функција. – измена, пратеници за РЕКОМ. (Избирачкиот одбор во секоја држава е составен од девет членови/членки, кои мора да ги исполнуваат критериумите што важат за изборот на членови/членки на Комисијата, освен забраната за извршување на политички функции во периодот од последните две години пред распишување на конкурсот, за избор на членови и членки на Комисијата и во периодот што ја опфаќа надлежноста на Комисијата.) – предлог на Коалицијата за РЕКОМ, избришано.
2. Членовите/членките на избирачките одбори не можат да се кандидираат за членство во Комисијата.
3. Четири члена/членки од избирачкиот одбор ги именува претседателот/Претседателството и тоа, тројца од нив по предлог на законодавната власт, врховниот или уставниот суд и министерството за правда, а четвртиот го именува лично. – измена, пратеници за РЕКОМ. (Три члена/членки од избирачкиот одбор ги именува министер надлежен за човекови права, во согласност со собранискиот одбор или комисијата надлежни за човекови права или меѓунационални односи.) – предлог на Коалицијата за РЕКОМ, избришано.
4. Три членови/членки на избирачкиот одбор избираат членови и членки од Коалицијата за РЕКОМ во договорната страна.

(Првите шест членови/членки од избирачкиот одбор се именуваат, односно се избираат, врз основа на став 3 и став 4 од овој член, во рок од 45 дена од денот на последната ратификација на меѓународниот договор за основање на Комисијата.) - предлог на Коалицијата за РЕКОМ, избришано.

(Надлежниот министер го прогласува изборот на шесте членови и членки од избирачкиот одбор и во рок од 8 дена распишува конкурс за избор на преостанатите три членови/членки од одборот.) - предлог на Коалицијата за РЕКОМ, избришано.

(Претходно именуваните, односно избраните шест членови/членки од одборот ќе настојуваат да ги изберат преостанатите три членови/членки од одборот, консензуално, а ако тоа не е можно, тогаш со мнозинство гласови.) - предлог на Коалицијата за РЕКОМ, избришано.

(Надлежниот министер, Коалицијата за РЕКОМ и членовите/членките од избирачкиот одбор именувани и избрани врз основа на ставовите 3 и 4 од овој член, ќе обезбедат најмалку една третина од членовите на одборот да бидат жени, односно мажи, и ќе настојуваат да се обезбеди една третина од членството да се состои од претставници/претставнички од здруженија на жртви, вклучувајќи ги здруженијата на жртви кои не се членови на Коалицијата за РЕКОМ, под услов да се регистрирани најмалку три години пред потпишувањето на договорот за основање на Комисијата.) - предлог на Коалицијата за РЕКОМ, избришано.

(Надлежниот министер го прогласува изборот на избирачкиот одбор и обезбедува услови за неговата работа.) - предлог на Коалицијата за РЕКОМ, избришано.

5. Претседателот/Претседателството го прогласува изборот на избирачкиот одбор и ги обезбедува условите за неговата работа. - нов став, пратеници за РЕКОМ.
6. Со избирачкиот одбор претседава најстариот член/членка, кој ја закажува конститутивната седница во рок од 45 дена од денот на прогласување на изборот на избирачкиот одбор. - измена, пратеници за РЕКОМ. (Со избирачкиот одбор претседава најстариот/ата член/членка кој/која закажува конститутивна седница во рок од 45 дена од денот на распишување на конкурсот од став 6 од овој член.) - предлог на Коалицијата за РЕКОМ, избришано.

Член 28

Избор на кандидати/кандидатки за членство во Комисијата од страна на избирачките одбори

1. Избирачкиот одбор во секоја држава во рок од 8 дена од денот на одржувањето на конститутивната седница распишува конкурс за избор на членови и членки на Комисијата во траење од 30 дена.
2. Во рок од 8 дена од денот на затворање на конкурсот, избирачкиот одбор на интернет-страницата на претседателот/Претседателството - измена, пратеници за РЕКОМ.(надлежното министерство од Член 27, став 3,)-предлог на Коалицијата за РЕКОМ, избришано - ги објавува:
 - (а) списокот на пристигнатите кандидатури- измена, пратеници за РЕКОМ(вкупен број на пријавени кандидатури) -предлог на Коалицијата за РЕКОМ, избришано.
 - (б) список на кандидати/кандидатки кои одлучил да ги интервјуира. Интервјуата се отворени за јавноста. – измена, пратеници за РЕКОМ.(список на имиња на кандидатите/кандидатките чии кандидатури ќе се разгледуваат;- предлог на Коалицијата за РЕКОМ, избришано.
3. Избирачкиот одбор може да бара информации за кандидатите/кандидатките од државните органи и од јавните установи. (а тие се должни итно да одговорат на тоа барање) -предлог на Коалицијата за РЕКОМ, избришано.
4. Избирачкиот одбор ќе настојува сите одлуки да ги донесува едногласно, а во случај кога не може да се постигне консензус, одлучува со мнозинство од 5 членови/членки.
5. Избирачкиот одбор ги оценува исполнувањето на условите на кандидатите/кандидатките чии кандидатури ги зел на разгледување и го стеснува изборот на листа што содржи два до три пати поголем број кандидати и кандидатки од бројот на членови и членки на Комисијата кои се избираат во договорната страна.
6. Во рок од 40 дена од денот на затворање на конкурсот, избирачкиот одбор објавува листа со кандидати/кандидатки и истиот ден ја доставува до претседателот/претседателството на договорната страна.

Член 29

Избор на членови и членки на Комисијата од страна на претседателите/претседателството на договорните страни

1. Претседателот/претседателството од договорната страна го прави конечниот избор на членови и членки на Комисијата кои се избираат од договорната страна меѓу кандидатите и кандидатките од листата што му ја доставил избирачкиот одбор.
2. Претседателите/претседателството од договорните страни ќе се информираат едни со други за својот избор 30 дена од денот кога избирачките одбори им ги доставиле листите со кандидати, пред да ја информираат јавноста за тоа.
3. Претседателите/претседателството од договорните страни ги објавуваат имињата на членовите и членките на Комисијата на петнаесеттиот ден од денот кога сите ќе добијат известување од став 2 од овој член.

Член 30

Конститутивна седница

1. Најстариот член/членка на Комисијата свикува конститутивна седница во седиштето на Комисијата во рок од 15 дена од денот на изборот и претседава со Комисијата до изборот на членот/членката претседавач/претседавачка.
2. На свечениот, воведен, дел од конститутивната седница на Комисијата присуствуваат претседатели/членови на претседателството на договорните страни.
3. Во воведниот дел од конститутивната седница, членовите и членките на Комисијата потпишуваат примерок од Статутот, изговарајќи ја и потпишувајќи ја следнава изјава: „Се колнам со својата чест дека функцијата член/членка на Комисијата ќе ја извршувам во согласност со Статутот, посветено, непристрасно и независно, со настојување да ја оправдам укажаната доверба и да придонесам за остварување на целите на Комисијата“.

25

Член 31

Избор на претседавачот/претседавачката и усвојување на Деловникот

1. Членовите и членките на Комисијата избираат член/членка претседавач/претседавачка и го усвојуваат Деловникот за работа на Комисијата во рок од 60 дена од конститутивната седница.
2. Членовите и членките на Комисијата може да одлучат функцијата претседавач/претседавачка да се ограничи на определен временски период.

Член 32

Кворум и одлучување

1. Кворум за работа на Комисијата има кога се присутни најмалку 15 членови и членки на Комисијата. - измена, пратеници за РЕКОМ (Кворум за работа на Комисијата има кога се присутни најмалку 14 членови и членки на Комисијата) - предлог на Коалицијата за РЕКОМ, избришано.
2. Комисијата настојува сите одлуки да ги носи едногласно, а кога не може да се постигне консензус, најмалку 15 членови и членки мора да се согласат за донесување на одлуката, со согласност на најмалку еден член од секоја држава, односно конситутивен народ во Босна и Херцеговина. - измена, пратеници за РЕКОМ (Комисијата настојува сите одлуки да ги донесе едногласно, а кога не може да се постигне консензус, најмалку 14 членови/членки мора да се согласат за донесување на одлуката) - предлог на Коалицијата за РЕКОМ, избришано.
3. Комисијата може да одлучи дека за усвојување на процедурална одлука е доволна согласност од просто мнозинство на сите членови и членки.
4. Со деловник за работа на Комисијата се уредуваат процедуралните прашања, вклучително и правилата за измени и дополнувања на деловникот. - нов став, пратеници за РЕКОМ.

Член 33

Престанување на мандатот на членот/членката

1. Мандатот на членот/членката на Комисијата престанува со истекувањето на мандатот на Комисијата и во случаите на:
 - (а) поднесување оставка во писмена форма;
 - (б) смрт;
 - (в) правосилна судска одлука за ограничување или за лишување од работна способност;
 - (г) правосилна пресуда на безусловна казна затвор иразрешување.
2. Во случаите предвидени со став 1, точките (а), (б), (в) и (г) од овој член, Комисијата констатира престанување на мандатот и за тоа го информира претседателот/претседателството на договорната страна, кој/кое во рок од 15 дена ќе избере нов член/членка на Комисијата од листата што е утврдена од избирачкиот одбор во процедурата на предлагање кандидати за членови и членки на Комисијата.
3. Членот/членката на Комисијата може да биде разрешен/а од должноста во случај на неисполнување на обврските од член 34 и член 36. ~~измена, пратеници за РЕКОМ.~~ (како и во случај на правосилна пресуда за кривично дело што му штети на интегритетот и кредибилитетот на членот/членката на Комисијата, како и во случај на континуирана спреченост во извршување на должноста поради лоша ментална, емоционална или физичка состојба) ~~предлог на Коалицијата за РЕКОМ, избришано.~~

(Комисијата го утврдува предлогот за разрешување на членот/членката во негово/нејзино отсуство и доставува предлог до претседателот/претседателството на договорната страна од која е избран/а членот/членката на Комисијата чие разрешување е предложено. Пред да го утврди предлогот за разрешување, Комисијата ќе му овозможи на членот/членката за чие разрешување се одлучува, да се запознае со доказите поднесени против него/неа и да ги претстави доказите во своја корист) ~~предлог на Коалицијата за РЕКОМ, избришано.~~
4. Во рок од 15 дена од денот на доставување на предлогот, претседателот/претседателството од државата одлучува за разрешување и, во случај на разрешување, избира нов член/членка на Комисијата од листата

што избирачкиот одбор ја утврдил во процедурата на предлагање на членови/членки за членство во Комисијата.

Член 34 - предлог на Коалицијата за РЕКОМ, избришано.

(Привремено изземање од должноста член/членка

Ако против членот/членката на Комисијата биде поведена истрага за кривично дело што го загрозува неговиот/нејзиниот кредибилитет или Комисијата дознае за друга околност во однос на членот/членката која сериозно го загрозува или може да го загрози интегритетот и кредибилитетот на Комисијата, или ако извршувањето на должноста член/членка на Комисијата е отежнато поради негова/нејзина ментална, емоционална или физичка состојба, Комисијата може да одлучи привремено да го/ја из земе членот/членката на кој/која тие причини се однесуваат, додека Комисијата не ја испита нивната заснованост, односно додека не престанат да постојат)

VIII ДЕЛ – ПРАВА И ОБВРСКИ НА ЧЛЕНОВИТЕ/ЧЛЕНКИТЕ И НА ВРАБОТЕНИТЕ ВО КОМИСИЈАТА

Член 34

Совесност, независност и непристрасност

1. Членовите и членките, вработените или на друг начин ангажираните лица во Комисијата се обврзани да постапуваат во согласност со одредбите на овој Статут и другите акти што ги донесува Комисијата, совесно, непристрасно и независно од интересите на која било политичка партија, влада или некој друг орган на власта, групи од интерес или други лица.
2. Членовите и членките на Комисијата и другите лица вработени во Комисијата не можат да извршуваат каква било друга активност која би можела да го загрози извршувањето на нивните должности во Комисијата или да ја доведе до сомнеж нивната независност и непристрасност. Членот/членката на Комисијата и другите вработени во Комисијата се должни на Комисијата да ѝ пријават постоен или можен судир на интереси.

3. Ако Комисијата дознае дека членот/членката на Комисијата или вработениот/вработената во Комисијата има судир на интереси, ќе го исклучи тоа лице од понатамошното дејствување во работата која го вклучува судирот на интереси, или ќе преземе мерки што ќе имаат цел тоа да се разреши, односно привремено ќе го/ја из земе членот/членката, односно ќе го/ја отпусти вработениот/вработената од Комисијата.
4. Ако Комисијата не биде навремено информирана за околностите што укажуваат на судир на интереси на членот/членката на Комисијата или на други лица вработени во Комисијата, а тоа лице учествувало во одлучувања или презело работа поврзана со судирот на интереси, Комисијата, штом дознае за таква околност, повторно ќе ја разгледа работата, односно донесената одлука и, ако е неопходно, ќе овозможи одлучувањето за тоа прашање да се повтори, односно работата повторно да се спроведе, без учество на тоа лице.

Член 35

Привилегии и имунитет

1. Со цел зачувување на независноста на Комисијата и нејзиното непречено дејствување, членовите/членките и вработените во Комисијата во текот на извршување на своите функции ги имаат следните привилегии и имунитет:
 - (а) имунитет од притвор и заплenuвање на личен багаж;
 - (б) имунитет од сите видови правни постапки во однос на искажаното мислење и постапување, во рамките на извршување на должностите и
 - (в) ослободување од какво било ограничување на слободата на движење во однос на извршување на работата и задачите за Комисијата, и во однос на заминувањето и враќањето во државата во која се извршуваат функциите.
2. Имунитетот предвиден во став 1, точка б. од овој член, во однос на искажаното мислење, останува во сила и по престанувањето на должноста на членот/членката на Комисијата, односно и по завршувањето на ангажманот во Комисијата.
3. Комисијата има обврска да го укине имунитетот на членот/членката и на вработениот/вработената ако утврди дека имунитетот би го попречил текот на правдата и би ја загрозил довербата на јавноста за работата на Комисијата.

Член 36

Заштита на изворите и на доверливите податоци

1. Членови и членки на Комисијата, вработени или на друг начин ангажирани лица од страна на Комисијата, имаат обврска да ги чуваат во тајност сите податоци што ќе ги дознаат во текот на извршувањето на должностите во Комисијата (вклучително и идентитетот на лицето што дало податоци со условот на доверливост, и да не ги користат за лични цели, сè додека Комисијата не одлучи тие податоци да ги објави во форма на официјално соопштение. Оваа обврска не се однесува на општопознатите факти.) — **предлог на Коалицијата за РЕКОМ, избришано.**
2. **Комисијата не е овластена на обвинителството да му даде податоци и да открие идентитет на лице кое дало податоци, без согласност на тоа лице.-нов став, пратеници за РЕКОМ**

Член 37

Статус на членовите и членките на Комисијата и на вработените во Комисијата

1. Членовите и членките на Комисијата и вработените во Комисијата, по правило, ја извршуваат должноста со полно работно време.
2. Платите и додатоците на членовите/членките, вработените и на другите лица ангажирани од страна на Комисијата се уредуваат со Деловникот на Комисијата и се составен дел од буџетот на Комисијата.

IX ДЕЛ – СТРУКТУРА НА КОМИСИЈАТА

Член 38

Извршен секретаријат и тематски оддели

1. Комисијата воспоставува централна канцеларија во Сараево под името Извршен секретаријат, чија задача е да им дава техничка, административна и оперативна поддршка на членовите на Комисијата и да ја координира работата меѓу разните канцеларии и тематски оддели што Комисијата ги воспоставува.

2. Комисијата именува и разрешува извршен секретар, како и шефови на тематските оддели.
3. Вработените и другите ангажирани лица во Извршниот секретаријат и во тематските оддели на Комисијата се ангажираат без оглед на државјанството.
4. При изборот на вработени и на други лица во Извршниот секретаријат, тематските оддели, тимовите и во другите тела што ја формираат Комисијата, се применува одредбата од Член 24, став 4 од овој Статут.

Член 39

Канцеларии на Комисијата во договорните страни

1. Комисијата воспоставува канцеларии во договорните страни и, по предлог на извршниот секретар, именува и разрешува лица на нивно чело.

(Комисијата во Сараево, во консултации со Извршниот секретаријат во Сараево и со канцеларијата во договорната страна, може да основа мобилни истражни тимови и подрачни канцеларии во други места на територијата на договорната страна и да именува и разрешува шефови на тимовите, односно на подрачните канцеларии) ~~предлог на Коалицијата за РЕКОМ, избришано.~~

2. ~~На предлог на извршниот секретар, Комисијата може да основа истражен тим, кој со согласност на договорните страни ќе прибира податоци за воените злосторства и за другите тешки кршења на човековите права. -~~
~~измена, пратеници за РЕКОМ~~ (На предлог од извршниот секретар, Комисијата може да основа мобилен истражувачки тим, со овластување да прибира податоци во која било од договорните страни) ~~предлог на Коалицијата за РЕКОМ, избришано.~~
3. Вработените и соработниците во канцелариите од договорните страни и во тимовите се ангажираат без оглед на нивното државјанство.

Член 40

Архив

1. Извршниот секретаријат воспоставува Оддел за архив и база на податоци на Комисијата кој ја дефинира методологијата на архивирање и ја спроведува дигитализацијата на собраните податоци.

2. Откако ќе ја дефинира методологијата од став 1, најдоцна шест месеци од воспоставувањето, Одделот за архив и база на податоци станува Архив и база на податоци на Комисијата, чија задача е да ја архивира и да ја дигитализира собраната документација.
3. Секоја канцеларија во државата е обврзана да воспостави Оддел за архив и база на податоци со задолжение да ја архивира и да ја дигитализира документацијата што ја собрала. Овие оддели, најдоцна шест месеци од воспоставувањето, стануваат архиви и бази на податоци на ниво на канцеларии.
4. Архивот и базата на податоци на Комисијата во Сараево ќе биде обединета со одделите за архив и база на податоци на канцелариите во државите, најдоцна три месеци пред престанување со работа на Комисијата.
5. Најдоцна 15 дена пред престанување со работа, Комисијата им предава копии од обединетиот архивски материјал и базата на податоци на државните архиви од договорните страни и/или на институциите што имаат капацитет за нивно чување.
6. Архивскиот материјал и базата на податоци на Комисијата по престанување со работа на Комисијата им се достапни без ограничување на сите заинтересирани институции и лица, освен документацијата што подлежи на обврската за чување во тајност на податоците.

Х ДЕЛ – ФИНАНСИРАЊЕ НА КОМИСИЈАТА

Член 41

Финансирање

1. Комисијата се финансира со домашни и странски донации, како и со средства на меѓународни организации.- измена, пратеници за РЕКОМ(Комисијата се финансира од придонесите на договорните страни и од донации.)- предлог на Коалицијата за РЕКОМ, избришано.

(Придонесите на членовите претставуваат придонеси од годишните буџетски средства на договорните страни, кои се определуваат во редовна буџетска процедура во текот на траењето на Комисијата)-предлог на Коалицијата за РЕКОМ, избришано.

(Придонесите на договорните страни се обезбедуваат во номинални износи што одговараат на процентуалното учество на договорната страна во вкупно утврдениот износ неопходен за функционирање на Комисијата)-предлог на Коалицијата за РЕКОМ, избришано.

(Договорните страни ќе постигнат договор за потребните придонеси за работа на Комисијата)-предлог на Коалицијата за РЕКОМ, избришано.

(Донациите се обезбедуваат од разни извори, како од меѓународни организации, така и од домашни правни лица)-предлог на Коалицијата за РЕКОМ, избришано.

2. Донациите претставуваат „средства со кои директно се управува“ и се користат во согласност со договорите што ќе ги склучи Комисијата со донаторите- измена, пратеници за РЕКОМ(меѓународните организации и со домашните правни лица.)- предлог на Коалицијата за РЕКОМ, избришано.

(Прилозите на Комисијата во натура, вклучувајќи ги и таквите прилози од договорните страни, не може да се сметаат како дел од придонесите од Член 42, став 2)-предлог на Коалицијата за РЕКОМ, избришано.

Член 42

33

Финансиско известување

1. Извршниот секретаријат подготвува годишни извештаи за извршување на основниот буџет, во согласност со финансиските правилници на Комисијата.
2. Извршниот секретаријат подготвува извештаи за користење на донации, во согласност со финансиските правилници на Комисијата и со барањата на финансиерите.
3. Независен ревизор објавува годишна независна ревизија на користењето на основните буџетски средства и на донациите што се добиени од договорните страни или од други донатори. Конечните резултати од ревизијата за соодветниот процес и со коментари на Комисијата, Комисијата ги става на јавен увид.
4. Извештаите од ставови 1 и 2 на овој член подлежат на ревизија од страна на независен ревизор.

XI ДЕЛ – ЗАВРШЕН ИЗВЕШТАЈ НА КОМИСИЈАТА

Член 43

Изработка и објавување на Завршниот извештај

1. Три месеци пред крајот на својот мандат, Комисијата објавува Завршен извештај.
2. Комисијата истовремено го предава Завршниот извештај на претседателите/претседателството на договорните страни и го објавува на интернет-страницата од Комисијата, истовремено на сите службени јазици на договорните страни, на англиски јазик и во аудио-формат.
3. Комисијата има обврска истовремено или по предавањето на Завршниот извештај да го направи јавно достапен и неговиот скратен дел.

Член 44

Содржина на Завршниот извештај

34

1. Завршниот извештај вклучува: вовед; релевантни факти за воените злосторства и за другите тешки кршења на човековите права, кои се во согласност со задачите на Комисијата изнесени во Член 14 од Статутот; попис на човечките загуби, места на заточеништво, затворени лица и лица што претрпеле мачење, какои препораки.

Завршниот извештај вклучува: вовед; релевантни факти за воените злосторства и за другите тешки кршења на човековите права, како што е наведено во членот 1 од Предлог Статутот на РЕКОМ, Значење на поимите во овој Статут, а во согласност со задачите на Комисијата изложени во членот 14 на Статутот(попис на човечките загуби, места на заточеништво, затворени лица и лица што претрпеле мачење)и препораки. Тој ќе ги опфати и политичките и општествените околности кои имале решавачко значење и како такви придонеле за избивање на војните или другите облици на вооружени судири, како и за извршувањето на воените злосторства и другите тешки кршења на човековите права. – став на бошњачкиот член на Претседателството на БиХ во претходниот и во новиот мандат.

2. Препораките, меѓу другото, се однесуваат и на:

(а) понатамошните чекори на договорните страни кон унапредување на довербата меѓу државите и заедниците на територијата на некогашна СФРЈ;

(б) соодветниот модел на материјални и симболички репарации, начинот на реформа на институциите и на механизмите со кои ќе се обезбеди вградување на утврдените факти во образовните програми во договорните страни;- измена, пратеници за РЕКОМ (соодветен модел на материјални и симболички репарации, начин за реформа на институциите и на механизми со кои ќе се обезбеди интеграција на утврдените факти во образовните системи на договорните страни)- предлог на Коалицијата за РЕКОМ, избришано.

(в) начинот на следење на примената на препораката од Комисијата, што може да вклучи и предлог за основање посебен механизам за остварување на таа цел.

Член 45

Наоди за воените злосторства и за тешките кршења на човековите права

1. Комисијата има овластување, врз основа на утврдените факти, во Завршниот извештај да констатира дека постојат сериозни индиции дека одредено лице извршило воено злосторство, односно тешко кршење на човековите права. Таквиот наод нема ефект на судска пресуда, ниту прејудиира исход на евентуална судска постапка.-измена, пратеници за РЕКОМ(Комисијата има овластување, врз основа на утврдени факти, во Завршниот извештај да констатира дека постои сериозно сомневање дека определено лице извршило воено злосторство, односно тешко кршење на човековите права. Таквиот наод нема ефект на судска пресуда ниту прејудиира одлука на суд во случај на кривично гонење.) - предлог на Коалицијата за РЕКОМ, избришано.
2. Во завршниот извештај Комисијата не наведува наод против некое лице доколку не ги презела сите разумни чекори да го запознае за тоа и да му даде можност да одговори на наводите за одговорност за воено злосторство, односно тешко кршење на човековите права.-измена, пратеници за РЕКОМ(Во Завршниот извештај Комисијата не може да донесе наод против некое лице ако не ги презела сите разумни чекори:)

(а) да го информира лицето за својата намера дека ќе донесе таков наод;

(б) да му ја соопшти на тоа лице содржината на наодот, податоците врз чија основа се донесува наодот и причините врз основа на кои наодот се темели;

(в) да му овозможи на лицето во разумен рок да одговори на предложениот наод и

(г) да провери наод за починато лице од најмалку три независни извори- **предлог на Коалицијата за РЕКОМ, избришано.**

3. Што се однесува до случаите што се процесирани во присуство на обвинетиот, пред меѓународните или пред домашните судови, Комисијата, во Завршниот извештај, ќе упати на соодветната пресуда. Комисијата притоа може да утврдува нови факти.

Член 46

Обврска на парламентите и на владите да го разгледаат Завршниот извештај

36

1. По објавувањето на Завршниот извештај, претседателот/претседателството на секоја договорна страна го доставува извештајот до претседателот на парламентот. (Во рок од еден месец)**предлог на Коалицијата за РЕКОМ, избришано.** од примањето на извештајот, **претседателот, односно- измена, пратеници за РЕКОМ** претседателот на парламентот свикува посебна седница на парламентот, заради разгледување на наодите и на препораките од извештајот, или ја става оваа тема на дневен ред на редовно заседание. На седницата учествува еден или повеќе членови од Комисијата.
2. Во рок од 6 месеци по објавувањето на Завршниот извештај на Комисијата, владата во секоја договорна страна усвојува и објавува, во службениот весник на договорната страна, став за спроведување на препораките од Комисијата.
3. Во разумен рок по одговорот на владата од став 2 на овој член, претседателот на парламентот во секоја од договорните страни свикува специјална седница на парламентот заради разгледување на одговорот од владата и можното

ангажирање на парламентот со цел спроведување на препораките од Комисијата.

XII ДЕЛ – РАЗНО – ~~предлог на Коалицијата за РЕКОМ, избришано.~~

Член 48 – ~~предлог на Коалицијата за РЕКОМ, избришано.~~

(Казнени одредби)

1. (Секое лице кое:

- (а) свесно имдава лажен податок на Комисијата, односно на органот или на лицето што дејствуваат во нејзино име;
- (б) со закана, сила, дејствување или со ветување, искористува или наведува друго лице на давање лажни податоци или недавање податоци на Комисијата, односно на органот или лицето што дејствуваат во нејзино име;
- (в) уништи некој документ или предмет со намера да ја спречи Комисијата да спроведе истрага или
- (г) обелодени или на друг начин открие податок што Комисијата го примила под услов на доверливост, или ако открие идентитет на лице што дало податоци под услов на доверливост,

ќе се смета дека извршило кривично дело казниво со казна затвор до една година или со парична казна еквивалентна на износ до 5.000 евра.

- 2. Санкциите од став 1 се применуваат и на службено или приватно лице кое без оправдана причина одбива да постапи според барањето на Комисијата, односно органот или лицата што дејствуваат во нејзино име, за доставување, односно ставање на увид документи или друг извор.
- 3. Во случај лицето да одбие да се јави на повикот или да одбие да ѝ даде изјава на Комисијата, се применуваат одредбите од Член 17, став 8 од овој Статут.) -

Член 49 -предлог на Коалицијата за РЕКОМ, избришано.

(Улогата на Комисијата во кривичното процесирање

(Комисијата има овластување да:

(а) препорача – во случај доколку лицето за кое Комисијата има сериозно сомневање дека извршило воено злосторство или друго тешко кршење на човековите права ѝ соопшти на Комисијата податоци што се важни за откривање локации со посмртни останки од исчезнати лица или за откривање на други можни сторители и други дела, да биде земено, по барање на обвинетиот, од страна на судот пред кој ќе се поведе кривичната постапка, како олеснителна околност од големо значење при одредувањето на големината на казната;

(б) предложи делумно помилување за сторителот на кривично дело ако тоа не е спротивно на законските одредби на односната држава, ако сторителот ѝ соопшти на Комисијата податоци значајни за откривање локации со посмртни останки на исчезнати лица или за откривање на други можни сторители и други дела и

(в) предложи вонредно ублажување на казната за сторителот на кривичното дело, ако тоа не е спротивно на законските одредби на односната држава, ако сторителот ѝ соопшти на Комисијата значајни податоци за откривање локации со посмртни останки на исчезнати лица или за откривање на други можни сторители и на други дела.)

38

XII ДЕЛ – ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Член 47

Престанување на работата на Комисијата

1. По објавувањето на Завршниот извештај, Комисијата ја завршува работата најдоцна во рок од три месеци.
2. Во тој временски период се преземаат мерки за систематизација, распоредување и чување на Архивот, распределување на имотот, исполнување на обврските кон трети лица, дистрибуција и претставување на Завршниот извештај, како и изработка на финансиските извештаи за работата на Комисијата.

Член 48

Стапување на Статутот во сила

1. Оригиналот од овој Статут, чии текстови на албански, босански, црногорски, хрватски, македонски, словенечки и на српски се сметаат за еднакво автентични, се депонираат кај надлежниот орган на Босна и Херцеговина како земја-домаќин.
2. Договорните страни ќе донесат одлука за начините на прифаќање, односно на ратификација на овој документ, а останатите договорни страни ќе ги известат за прифаќањето, односно за ратификацијата на овој документ - **измена, пратеници за РЕКОМ**. Договорните страни за ратификацијата ќе ги информираат останатите договорни страни **-предлог на Коалицијата за РЕКОМ, избришано.**
3. Статутот стапува во сила во првиот ден од месецот по истекот на петнаесет дена од датумот на последната **прифаќање, односно (измена, пратеници за РЕКОМ)** ратификација.

Член 49 – нов член, пратеници за РЕКОМ.

Подготовки за основање на Комисијата

Техничките и организациските подготовки за основање на селекционите одбори и на Комисијата ќе ги извршат соодветните служби на претседателите/Претседателството на БиХ во соработка со Коалицијата за РЕКОМ.

